

Recenzja dorobku w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych w postępowaniu habilitacyjnym dr. Pawła Wańkowicza

W przygotowaniu niniejszej recenzji w przewodzie habilitacyjnym dr. Pawła Wańkowicza opieram się na Art. 219 Ustawy „Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce” z dnia 20 lipca 2018 z późniejszymi zmianami. Zgodnie z Ustawą: „Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1)
posiada stopień doktora;
 - 2)
posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a)
1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
 - b)
1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
 - c)
1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
 - 3)
wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.
2.
Osiągnięcie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, może stanowić część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego.”

A. Informacje o Habilitancie:

Dr n. med. Paweł Wańkowicz jest od 2020r. do chwili obecnej adiunktem w Zakładzie Rehabilitacji Medycznej i Fizjoterapii Klinicznej, Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie

W 2008 roku uzyskał tytuł lekarza na Wydział Lekarskim Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie.

W roku 2015 uzyskał stopień Doktora Nauk Medycznych na Wydziale Lekarskim Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie na podstawie rozprawy doktorskiej: „Identyfikacja

tkankowo specyficznych komórek macierzystych w glejakiach wielopostaciowych: nowe spojrzenie na patogenezę”

B. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

a) Ocena osiągnięcia, o którym mowa w art. 219 ust. 2 Ustawy

Dr Paweł Wańkowicz jako podstawowe osiągnięcie stanowiące podstawę wniosku o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego zgłosił cykl czterech publikacji opublikowanych w recenzowanych pismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR). Publikacje te tworzą cykl powiązanych tematycznie tekstów, których głównym tematem jest: „„Zdrowie psychiczne w dobie pandemii COVID-19. Próba identyfikacji populacji o najwyższym ryzyku wystąpienia objawów zagrażających zdrowiu psychicznemu wśród mieszkańców regionu Pomorza Zachodniego w Polsce”. Z punktu widzenia formalnego więc przedstawione osiągnięcie spełnia wymogi ustawowe. W przypadku każdego z tych artykułów wkład Habilitanta wyniósł 90%. Wybór problemu badawczego należy ocenić wysoko zarówno pod względem teoretycznym, jak i praktycznym. Pandemia COVID-19 zmusiła badaczy z wielu dziedzin nauki do zweryfikowania założeń teoretycznych ich badań, ale też podsunęła specyficzne kwestie wymagające empirycznego badań. Habilitant przedstawił do oceny cztery studia empiryczne, które dają wgląd w to, jak pandemia oddziałuje na zdrowie psychiczne. Badania były prowadzone na populacji Pomorza Zachodniego, ale wnioski, które z tych badań wynikają mogą być bez wątplenia uogólnione i stanowić bazę teoretyczną dla dalszych badań porównawczych w tym zakresie.

Mówiąc bardziej szczegółowo, Habilitant, jak pisze w Autoreferacie, postawił następujące cele badawcze: „(1) Analiza czynników zagrażających zdrowiu psychicznemu wśród pracowników ochrony zdrowia w zależności od ich kontaktu z pacjentami z COVID-19. (2) Ocena nasilenia zaburzeń depresyjnych, lękowych oraz bezsenności pomiędzy pacjentami z toczniem rumieniowatym układowym a osobami bez takiego rozpoznania. (3) Analiza czynników zdrowia psychicznego wśród osób z chorobami przewlekłymi. (4) Ocena nasilenia bezsenności oraz objawów depresyjnych i lękowych wśród osób z chorobami przewlekłymi pracujących w ochronie zdrowia lub innych zawodach niezwiązanych z tym sektorem” (s. 5-6). Niewątpliwie cele te konkretyzują ogólne zamierzenie badawcze, jakim

było określenie wpływu pandemii COVID-19 na zdrowie psychiczne. Wyniki badań realizujących każdy z tych celów zostały przedstawione w osobnym artykule. W artykułach tych przedstawione są przesłanki teoretyczne, jakie stały za przyjęciem każdego z tych celów, a także procedura badania, opracowania wyników i ich dyskusja.

(a) Artykuł: Assessment of Mental Health Factors among Health Professionals Depending on Their Contact with COVID-19 Patients, *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020, 17, 5849

Artykuł prezentuje wyniki dobrze pomyślanego studium empirycznego, w którym badano efekty psychiczne pandemii COVID-19 u pracowników medycznych. Celem badania było określenie ich nasilenia u osób, którzy są na pierwszej linii, czyli najbardziej zagrożonych zarażeniem wirusem. Grupą porównawczą byli pracownicy, którzy nie mieli bezpośredniego kontaktu z pacjentami intensywnej opieki medycznej, oddziałów zakaźnych i ratunkowych, a więc byli mniej narażeni na zakażenie wirusem. Do pomiaru służyły dobrze zweryfikowane kwestionariusze psychologiczne, często używane w pracach badawczych: Kwestionariusz Lęku Uogólnionego (Generalized Anxiety Disorder-7; GAD-7) do oceny nasilenia objawów lęku, Kwestionariusz Zdrowia Pacjenta (Patient Health Questionnaire-9; PHQ-9) do oceny nasilenia objawów depresji oraz Skala Nasilenia Bezsenności (Insomnia Severity Index - ISI) do oceny nasilenia bezsenności. Kontrolowano także występowanie chorób współistniejących. toczeniem rumieniowatym układowym pracowników medycznych pierwszej linii doświadczą objawów lęku, depresji, bezsenności. Wynik ten odbiega od rezultatów podobnych badań przeprowadzonych w innych krajach, co autorzy tłumaczą historią epidemiologiczną Europy w porównaniu do Azji, ale myślę, że można by przyrzeć się tej sytuacji od strony socjologii organizacji naszej służby zdrowia, ale też nastawienia całego społeczeństwa wobec pandemii.

(b) Artykuł: Evaluation of Mental Health Factors among People with Systemic Lupus Erythematosus during the SARS-CoV-2 Pandemic. *J.Clin. Med.* 2020, 9, 2872

Artykuł referuje wyniki badań nad osobami dotkniętymi autoimmunologiczną chorobą toczeniem rumieniowatym układowym. Autor swój wybór tematu uzasadnia społecznym znaczeniem chorób autoimmunologicznych, często źle diagnozowanych, które mają bardzo znaczący wpływ na całokształt życia chorych. Powołuje się bogate doświadczenie w leczeniu tej choroby. W badaniu obserwowano takie same parametry

psychiczne, jak w badaniu poprzednim. Stosowane też identyczne metody kwestionariusze psychologiczne i zbierano takie same dane demograficzne. Wyniki wskazują, że chorzy na chorobę autoimmunologiczną mają znacznie podwyższone wskaźniki objawów lękowych, występowania depresji i bezsenności niż osoby z grupy bez SLE, gdzie też często notowane występowanie chorób przewlekłych. Znów podobnie jak w poprzednim studium wyniki te są wyższe niż w badaniach przeprowadzanych w krajach azjatyckich. Wyniki osiągnięte przez Habilitanta wskazują na potrzebę odpowiedniej diagnostyki i interwencji psychologicznej i psychiatrycznej w grupie osób chorujących na schorzenia autoimmunologiczne, co jak słusznie zauważa w konkluzjach jest problemem nie tylko medycznym, ale też społecznym.

(c) Artykuł: The Impact of the COVID-19 Pandemic on Psychological Health and Insomnia among People with Chronic Diseases. *J. Clin. Med.* 2021, 10, 1206

Realizując cel badawczy (3) Habilitant przeprowadził badanie dotyczące wpływu pandemii na zdrowie psychiczne osób z chorobami przewlekłymi. Fokusem badania była choroba Hashimoto, co wiązało badanie z poprzednim również poświęconym chorobie autoimmunologicznej. Potwierdzono też rezultaty, że pacjenci z tymi chorobami narażeni są szczególnie na problemy ze zdrowiem psychicznym w obliczu ekspozycji na pandemię COVID-19. Jak pisze Habilitant: „Osoby te, również po skorygowaniu wyników ze względu na wiek, płeć, nadciśnienie tętnicze, dyslipidemię i palenie tytoniu, wykazywały ponad dwukrotnie większe ryzyko nasilenia objawów lękowych, ponad 2,5-krotnie większy wzrost nasilenia objawów depresji i ponad 3,5-krotnie wzrost nasilenia bezsenności” (Autoreferat, s. 9). Jest to wynik znaczący i ważny dla praktyki, choć, jak stwierdza się w Dyskusji wyników, badanie, podobnie, jak poprzednie studia, miało pewne ograniczenia, te na przykład, że nie uwzględniało ono dynamiki zmian w stanie psychicznym osób badanych (Artykuł, s. 6).

(d) Artykuł: Insomnia, Anxiety, and Depression Symptoms during the COVID-19 Pandemic May Depend on the Pre-Existent Health Status Rather than the Profession. *Brain Sci.* 2021, 11, 1001.

W tym badaniu Habilitant zajął się porównaniem dwóch wątków obecnych w poprzednich pracach, czyli wpływowi pandemii COVID-19 na osoby wykonujące zawody medyczne i na osoby przewlekle chore, szczególnie na choroby autoimmunologiczne SLE i chorobę Hashimoto. Jak stwierdza autor, jest to pierwsze takie porównawcze studium wpływu pandemii COVID-19 na bezsenność, lęk i depresję w zależności od zawodu i występowania chorób przewlekłych. Głównym wynikiem uzyskanym w studium jest, że osoby cierpiące na choroby autoimmunologiczne są najbardziej narażone na ponad 2-krotny wzrost ryzyka wystąpienia objawów lękowych, ponad 2,5-krotny wzrost ryzyka wystąpienia objawów depresyjnych i 4-krotny wzrost ryzyka objawów bezsenności. Inne choroby przewlekłe i wykonywanie zawodów medycznych nie są aż w takim stopniu powiązane z występowaniem takich objawów. Jest to interesujący i ważny praktycznie wynik, bo sugeruje, że muszą być wprowadzone specjalne programy interwencyjne dla tej grupy chorych. Być może warto byłoby nieco wyraźniej porównać tę grupę z innymi grupami ryzyka, choćby osób wykonujących zawody medyczne, szczególnie pierwszej linii, bo jak wynika z pierwszego badania Habilitanta i oni narażeni są na występowanie problemów ze zdrowiem psychicznym.

Ogólna ocena osiągnięcia naukowego.

Uważam, że cztery artykuły przedstawione do oceny spełniają kryteria osiągnięcia jakim jest znaczący wkład w rozwój dyscypliny. Przeprowadzone badania były poprawne pod względem metodologicznym i powiązane choćby przez stosowanie tych metod badawczych. Przyniosły one istotne informacje dotyczące skutków psychicznych pandemii COVID-19, szczególnie w obszarze chorób autoimmunologicznych. Mają więc też znaczą wartość praktyczną, oprócz znaczenia teoretycznego dotyczącego powiązania zdrowia psychicznego z chorobami przewlekłymi.

b) Inne osiągnięcia naukowo-badawcze

Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Web of Science (WoS) lub SCOPUS.

W dostarczonych mi dokumentach są dwie analizy bibliometryczne, zgodnie z późniejszą z 27.01.2022 roku wskaźniki przedstawiają się następująco:

Sumaryczny IF = 44, 632 Suma punktów MNiE (KBN/MNiSzW) = 1598

Liczba cytowań (Web of Science) = 103 (bez autocytowań = 88)

h-indeks = 7

Liczba cytowani (SCOPUS) = 107 (bez autocytowań = 92)

h-indeks = 7

Podsumowanie części A

Ogólna ocena osiągnięcia naukowego.

Uważam, że cztery artykuły przedstawione do oceny spełniają kryteria osiągnięcia jakim jest znaczący wkład w rozwój dyscypliny. Przeprowadzone badania były poprawne pod względem metodologicznym i powiązane choćby przez stosowanie tych metod badawczych. Przyniosły one istotne informacje dotyczące skutków psychicznych pandemii COVID-19, szczególnie w obszarze chorób autoimmunologicznych. Mają więc też znaczą wartość praktyczną, oprócz znaczenia teoretycznego dotyczącego powiązania zdrowia psychicznego z chorobami przewlekłymi.

Wskaźniki bibliometryczne wskazują, że Habilitant jest aktywnym badaczem w swojej dziedzinie, że jego prace wzbudzają zainteresowanie innych badaczy, co wyraża się w liczbie cytowań i indeksach zarówno w WoS jak też SCOPUS.

B. Aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej zgodnie z Art. 219, p. 3 Ustawy „Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce” z dnia 20 lipca 2018 z późniejszymi zmianami.

1) Koordynacja projektów badawczych:

Zgodnie z danymi podanymi w Autoreferacie Habilitant od 2008 roku koordynuje dwa projekty badawcze prowadzone wspólnie z uczelniami w kraju i zagranicy.

Pierwszy z nich to: „Profilaktyka pierwotna udaru niedokrwionego mózgu związanego z migotaniem przedsionków – czy terapia doustnymi antykoagulantami jest wystarczająca?”

Zgodnie z Autoreferatem w programie tym prowadzone są pionierskie badania dotyczące nad efektem przedudarowego przyjmowania statyn. Wyniki tych badań mają znaczenie i

teoretyczne i praktyczne. Rezultaty tego programu badawczego zostały przedstawione w czterech artykułach w pismach fachowych posiadających IF i wysoko punktowanych (140 p i 70 p).

Drugi program badawczy dotyczy: „Badań nad zaburzeniami neuropsychiatrycznymi w toczeniu rumieniowatym układowym.” W ramach tego programu powstały dwa artykuły naukowe, z czego drugi jest opisem przypadku. Oba teksty zostały opublikowane w piśmie z IF i punktacją 100 p.

Trzecim programem wymienianym przez Habilitanta jest: „Inkubator Innowacyjności 2.0 – Stworzenie testu dla neuropsychiatrycznej postaci toczenia rumieniowatego układowego - czy możemy przewidzieć przyszłość?” W ramach tego projektu Habilitant nawiązał współpracę z Universidad Catolica San Antonio de Murcia w Hiszpanii.

2) Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzujące naukę.

Habilitant posiada znaczące doświadczenie dydaktyczne: prowadził zajęcia z neurologii dla studentów Wydziału Lekarskiego, Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego w języku polskim i angielskim oraz dla kierunków Ratownictwo Medyczne, Pielęgniarstwo, Fizjoterapia. Obecnie jest opiekunem pięciu prac magisterskich. Na Universidad Catolica San Antonio de Murcia w Hiszpanii Habilitant prowadził zajęcia dydaktyczne a także pracował badawczo.

Warto też wspomnieć, że jest recenzentem fachowych pism z zakresu jego specjalności.

Prowadził zajęcia popularyzujące neurologię, współpracował w tym zakresie też z radiem Szczecin.

Podsumowanie części B

Generalnie uważam, że Habilitant spełnił warunki określone w Ustawie także w zakresie współpracy między ośrodkami naukowymi, w tym też zagranicznymi. Jego osiągnięcia dydaktyczne, jak też w zakresie popularyzacji nauki są również satysfakcjonujące.

Konkluzja

Oceniam pozytywnie dorobek dr. Pawła Wańkowicza. Uważam, że Jego osiągnięcia spełniają wymogi Ustawy i wnioskuję o nadanie Jemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.

